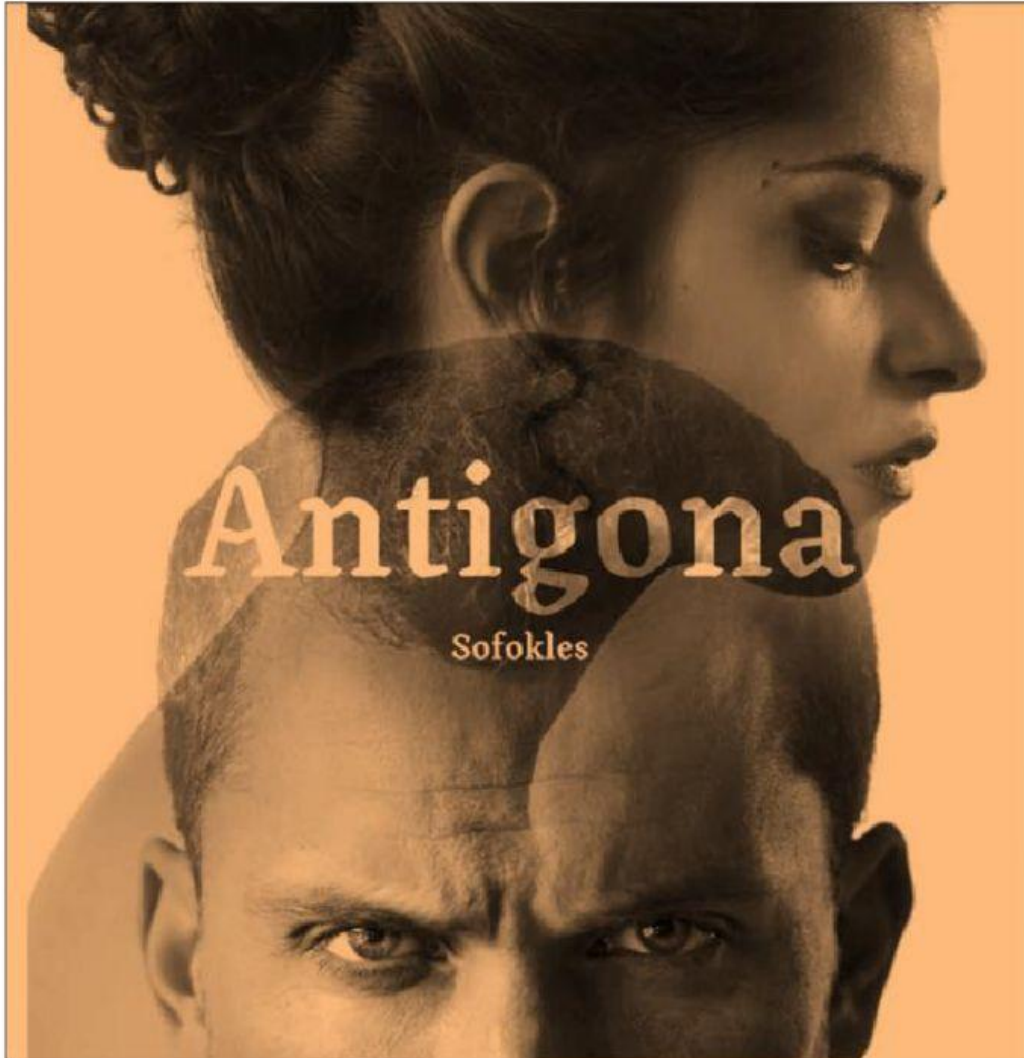
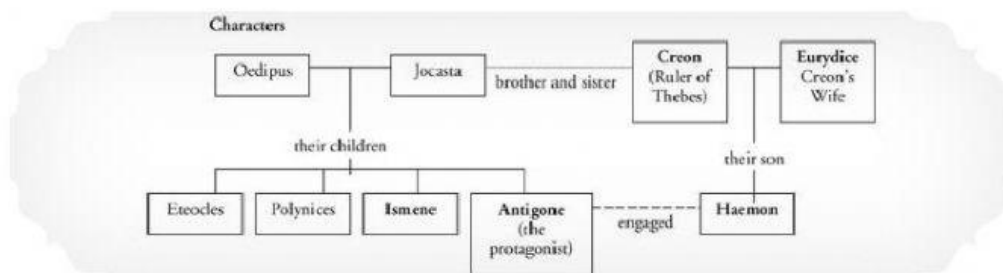

Sofokles - Antigona

https://zlatyfond.sme.sk/dielo/2017/Feldek_Sofokles-Antigona/3

1. Vysvetlite rodinné vzťahy medzi:
 - (1) Antigonou a Isménou
 - (2) Antigonou a Haimonom
 - (3) Kreónom a Haimonom
 - (4) Oidipom a Iokastou
2. Kde sa odohráva príbeh Antigony ?
3. Svojimi slovami (cca 20 slov) vysvetlite, prečo SND uviedlo Antigonu slovami:
„Príbeh o rebelke, ktorá sa nezastaví pred ničím, ani pred rizikom vlastnej záhuby.“
<https://snd.sk/inscenacia/3798/antigona>
<https://www.facebook.com/watch/?v=1969652066628939>
4. Kto je autorom hudby a textov piesní k inscenácii Antigony v SNV?
5. Ako je jej umelecké meno spojené s Aristotelom a tragédiou? Vysvetlite, čo znamená a z akého gréckeho slova pochádza.

Ukážka 1:

ANTIGONA

Tušila som to — preto som ťa vytiahla z paláca. Musíme si povedať pár slov.

ISMÉNA

A o čom? Vidím, že si znepokojená.

ANTIGONA

A bodaj by som nebola, keď Kreón dal vystrojiť pohreb so všetkými poctami len pre jedného z našich bratov. Druhému ich odoprel. Len Eteokla pochoval, ako sa patrí, s dôstojnými obradmi, čo zaručia mu úctu tieňov v podsvetí. O tele nešťastného Polyneika však dal vraj už v celom meste vyhlásiť, že nik ho nesmie prikryť prst'ou ani oplakať. Má — neoplakaný a nepochovaný — ten drahý poklad zostať iba napospas pažravej zveri. **Dobry Kreón vydal vraj ten príkaz pre teba aj pre mňa. Počuješ?** Aj pre mňa. A vraj práve kráča sem a tu ho zopakuje — aby nikto nemohol povedať, že ho nepočul. Aj vyhráža sa vraj, že ak ten príkaz niekto poruší, čaká ho ukameňovanie. Tak je to, Isména. Teraz ukáž, či si šľachetná a či len nešľachetná dcéra šľachetných.

ISMÉNA

Ak je tak, ako vravíš, čo tu zmôžem ja? Môžem si trúfnuť na odpor, ja úbohá?

ANTIGONA

Ja si naň trúfnem. Ty mi pri tom pomôžeš.

ISMÉNA

A pri čom? Aký smelý plán ti nedá spat?

ANTIGONA

Pod' so mnou pochovať tú drahú mŕtvolu.

ISMÉNA

Aj napriek tomu, že je za to prísny trest?

ANTIGONA

Je to náš brat. Keď s tebou nie, aj bez teba ho pochovám. Nech nemám hanbu aspoň ja.

ISMÉNA

Si šialená. **Veď keď to Kreón zakázal...**

ANTIGONA

Mám na to právo — nedám si to právo vziať.

KREÓN

Počula si to? Pozri sa mi do očí a hovor! Priznávaš sa? Či to popieraš?

ANTIGONA

Ku všetkému sa priznávam. Nič netajím.

KREÓN

Už nie si v podozrení. Zmizni.
(Strážca odíde.)
A ty vrav!
O mojom príkaze si vedela či nie?

ANTIGONA

Vedela som. Veď si ho vydal verejne.

KREÓN

Predsa si sa ho odvážila porušiť?

ANTIGONA

Nebol to Diov príkaz. Nenariadila nám ani spoločníčka bohov v podsvetí Diké nič podobné. **Nuž som si vrela, že taký príkaz, vôľa smrteľníkova, nemá moc, aby rušil nenapísané a neochvejné božie zákony. Veď tie sú večné, nie sú dnešné ani včerašie, a platili už pred pravekom praveku.** Nechcem ich hriešne porušiť, a preto sa nebojím tvojich hrozieb. **Že ma čaká smrť? To viem aj bez teba. Smrť čaká každého. Že zomriem predčasne? Tým iba získam. Veď ak niekto žije v stálych mukách ako ja, smrť sa mu stáva vykúpením.** Neplačem nad svojím osudom. Mňa zaboľela by len vlastná ľahostajnosť, keby zabitý a nepochovaný tam ležať mal môj brat. Vravíš, že som si počínala pochabo? Z pochabosti ma obviňuje pochábel.

6. Na základe ukážky č. 1 vysvetlite, či zákon, ktorý vydal Kreón bol oprávnený a správny a či mala Antígona nejaké právo ho neuposlúchnuť. Pomôžte si citátmi z ukážky.

7. Aký postoj k smrti zaujíma Antígona a Isména, čo to ukazuje o ich charaktere?

Ukážka č.2:

ANTIGONA

Ó, moja hrobka, moja izba svadobná,
môj večný žalár! K svojim mŕtvym cez teba
sa poberám. Už Persefona v podsvetí
vítala mnohých predo mnou. I ja tam dnes
zostúpim, posledná a najbiednejšia z nich,
skôr než som stihla minúť svoje dni a mám
jedinú nádej — že tam budem otcovi
aj matke milá. Milá tebe, drahý brat.
Umyla som ťa, prst'ou som ťa prikryla,
aj obeť'ou vám úctu vzdala obidvom.
A za to pochovanie, braček, takú mám
odmenu. Bezočivý zločin vidí v tom
Kreón. Mňa, pannu, dáva odvliecť násilím.
Ja, ktorá ešte neviem, čo je svadobný
spev, čo je manželstvo, čo deti, musím ísť
do ríše mŕtvych, bez priateľov, zaživa.

Porušila som azda božie zákony?

Oplatí sa mi, nešťastníci, obracať
tvár k bohom? Kde nájsť pomoc? Vyčítajú mi
zbožný čin ako bezbožnosť. Ak bohovia
nevrvia na to nič, sa možno dozviem až
v podsvetí, za čo pykám. No ak chybili
pozemšťania, ja väčšie zlo im nežičím
len také, aké od nich znášam za svoj čin!

Richard Antreus (Kreón), Monika Potocká (Antígona) a Dominika Kavčičová (Isména) v inscenácii Štefánkovy divadla Antígona.

8. Dôkazom, že monológ ukážky je z antického diela, je to, že:

- a) v jazyku sa odráža typické napätie medzi pozemským a nadpozemským svetom
- b) postava sa cíti úbohá a nešťastná, vytlačená na okraj spoločnosti
- c) postava pokorne prijíma trest, najdôležitejšie je pre ňu zachovanie poslušnosti,
- d) postava je rozhodnutá prijať trest, obetovať sa v mene zachovania ľudskosti a božích zákonov

9. Ktoré z uvedených tvrdení sa vzťahujú na Sofoklovu drámu Antigona?

- a) Dej sa odohráva výrazne v rovine medziľudských vzťahov.
- b) Autor spracúva mytologický námet.
- c) Dej nie je motivovaný zásahmi vyšších božích síl.
- d) Hlavná hrdina odmieta zachovať vernosť starším morálnym príkazom.

10. Osud Antigoninho otca Oidipa sa stal základom pre frazeologický zvrät „oidipovský komplex“.

Ide o komplex:

- a) otca, ktorý má nepodarené deti,
- b) človeka, ktorý bol „potrestaný bohmi“ a musí vykonávať márnú prácu,
- c) syna, ktorý je chorobne viazaný na matku
- d) vodcu, ktorý si zle vyložil veštbu Delfskej veštiarne.

11. Cieľom antickej drámy bolo predovšetkým:

- a) Zaujať diváka novotou príbehu.
- b) Pobaviť diváka zosmiešnením hlúposti zápornej postavy.
- c) Poučiť diváka v dôležitých životných otázkach.
- d) Dosiahnuť stotožnenie diváka s hlavnou postavou.

12. Ktorá z uvedených dvojíc platí pre antickú tragédiu?

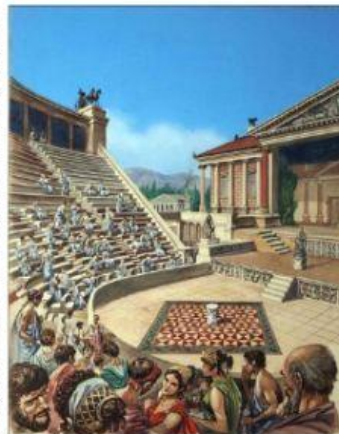
- a) Jednota miesta, času a deja – hrdina pochádza z rôznych spoločenských vrstiev.
- b) Hrdinom je nadpriemerný človek - drámy sa predvádzali v rámci dramatických súťaží.
- c) Hrdinom je človek z kráľovského rodu – tragédia zvyčajne obsiahla dlhšie časové obdobie.
- d) Drámy sa odpisovali a tak sa širili – diváci nepoznajú zápletku tragédií.

13. Ktoré z nasledujúcich znakov platia pre hrdinu antickej drámy?

- a) Hrdina bojuje proti rodu alebo istým spoločenským silám.
- b) Hlavný hrdina má silný, nadpriemerný charakter.
- c) Tragická postava má iba kladné povahové vlastnosti.
- d) Tragický boj sa končí pádom, smrťou hlavného hrdinu.

14. Princíp jednoty miesta, času a deja je v dráme záväzný:

- a) iba v antike,
- b) iba v renesancii,
- c) v antike a v klasicizme,
- d) v antike a v renesancii

15. Charakterizujte postavy:

1) Antigona

2) Kreón

Ukážka č.3:

KREÓN

Mám hádam v tomto zrelom veku odrazu ísť k nezrelému mladíkovi po rozum?

HAIMÓN

Vždy lepšie ako po neprávost'. Nevšímaj si môj vek, s úctou hľad' len na samotnú vec.

KREÓN

Na neposlušnosť? To je ozaj úctyhodná vec.

HAIMÓN

O úctu k mrzkej veci by som nežiadal.

KREÓN

No ona hej. To je tá chyba, čo je v nej.

HAIMÓN

Tú chybu nevidia v nej tébski občania.

KREÓN

Diktovať' mi chcú hádam, čo mám vidieť' ja?

HAIMÓN

Podľa ich názoru si ty ten nezrelý.

KREÓN

Mám vládnuť' v mene iných, a nie vo vlastnom?

HAIMÓN

Ak štát si niekto prisvojí, je po štáte.

KREÓN

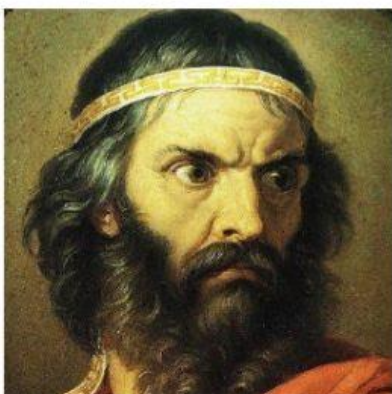
A nepatrí štát tomu, komu patrí trón?

HAIMÓN

Musel by taký trón stáť' kdesi na púšti.

16. Kto z dvojice Kreón a Haimon vychádza na základe ukážky č.3 ako zrelší a prečo?

17. Aký má Kreón vzťah k štátu? Ako Kreón popiera princípy demokracie?

Ukážka č.4:

KREÓN

Príd', ó, príd',
privolávam t'a, osud, príd' a privod'
ten úder, ktorý naraz ukončí môj život!
Príd', ó, príd',
lebo už nemám prečo žiť!

NÁČELNÍK ZBORU

Svoju smrť nechaj budúcemu času.
Je bohov dost',
ktorí sa o tú prácu trasú.
My máme na starosti prítomnosť.

KREÓN

Len prosbou o úľavu je to moje prosenie.

NÁČELNÍK ZBORU

Netreba prosiť.
Každý človek pozná po mene
svoj osud –
ten si aj bez prosenia nášho spomenie.

KREÓN

Odved'te ma! Už šaliem od súženia.
Ved', hoci som to nechcel, mojou vinou
si zomrel, syn môj. Aj ty, moja žena.
Kam sa mám teraz podiet? Zrúcaninou
je všetko vôkol mňa. Ó, strašné rany
osudu, pred vami sme bez ochrany.

NÁČELNÍK ZBORU

Iba rozvážni ľudia vedia byť šťastní.
Nehrešte, uráža to bohov!
Kto používa veľké slová,
čo má z toho?
Drží ho vlastná pýcha v područí,
veľkému trestu neunikne
a konať s rozvahou
až na staré kolená sa naučí.

18. Na základe ukážky č4 vysvetlite, prečo Sofokles necháva Kreóna na záver nažive?

19. Vysvetlite záverečné slová náčelníka zboru.